

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาศึกษาการวิจัยเรื่อง การพัฒนาเสรีการค้าบริการ ชายแดน ไทย-พม่า เพื่อสร้างความได้เปรียบเชิงการแข่งขันในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กรณีศึกษาด้านศุลกากรระนอง เพื่อนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ที่ผลการวิจัยจะสามารถก่อประโยชน์ได้ตามที่ประสงค์อย่างแท้จริง จึงออกแบบการวิจัยนี้ให้เป็นการวิจัยแบบผสม คือ เป็นการวิจัยในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยมีขั้นตอนการศึกษาดังนี้

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ การขยายความเชื่อมโยงทางการเปิดเสรีการค้าบริการ ชายแดน ไทย-พม่า ภายใต้กรอบความร่วมมือและข้อตกลงของประเทศภูมิภาคอาเซียน ข้อตกลงการค้าชายแดนและส่งเสริมสภาพการค้าและการพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวพื้นที่ชายแดน ทั้งการค้าบริการแบบข้ามพรมแดน การบริการในต่างประเทศ การจัดตั้งธุรกิจเพื่อให้บริการ และการเคลื่อนย้ายบุคลากร รวมถึงการเปิดให้บุคลากรอาเซียนเข้ามาทำงาน

1.1 การวิจัยเอกสาร ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร บทความ รายงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น รายงานการประชุม แผนพัฒนาของอาเซียนในกรอบความร่วมมือ การเปิดเสรีการค้าบริการในอาเซียน การค้าชายแดนไทย-พม่า และสาระสำคัญเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน

1.2 การวิจัยในเชิงปริมาณด้วยการสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม ที่ด้านศุลกากรระนอง เพื่อสอบถามความคิดเห็นข้าราชการ ผู้ประกอบการ ประชาชน เกี่ยวกับการพัฒนาเสรีการค้าบริการชายแดน ไทย-พม่า เพื่อความได้เปรียบเชิงการแข่งขันสำหรับ ในรูปแบบการค้าบริการแบบข้ามพรมแดน การบริการในต่างประเทศ การจัดตั้งธุรกิจเพื่อให้บริการ และการเคลื่อนย้ายบุคลากร การเปิดให้บุคลากรอาเซียนเข้ามาทำงาน โดยนำแบบสอบถามที่ได้มาประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ แปลข้อมูลที่ได้เป็นรหัส จากนั้นบันทึกและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปสู่การสรุปผล สำหรับค่าสถิติที่ใช้คือแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยนำค่าสถิติเหล่านี้มาอธิบายผลการศึกษาในประเด็นต่างๆ

2 เพื่อค้นหาและวิเคราะห์ถึงแนวทางการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจของประเทศไทยและประเทศพม่าในประเด็น เรื่องเกี่ยวกับการค้าชายแดน ร่วมกับประชาชน ผู้ประกอบการและอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อเตรียมความพร้อม ในการพัฒนาสินค้าและบริการให้สอดคล้องกับกฎ ระเบียบ มาตรการต่างๆ เพื่อส่งเสริมการค้า การตลาด การลงทุน การจ้างงาน และการใช้วัตถุดิบจากประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งเป็นการใช้ประโยชน์จากความเชื่อมโยงด้านคมนาคมขนส่งของภูมิภาคอาเซียน

2.1 การรวบรวมข้อมูลในเชิงคุณภาพ จากแหล่งปฐมภูมิอันเป็นแหล่งรากเง้าของข้อมูล ด้วยวิธีการสังเกตการณ์อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งสัมภาษณ์เชิงลึกกับบุคคลต่างๆ ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัด หอการค้าจังหวัดระนอง ข้าราชการศุลกากร ผู้ประกอบการ ได้แก่

2.1.1 การพัฒนาเสรีการค้าบริการ ชายแดนไทย-พม่า เพื่อความได้เปรียบเชิงการแข่งขัน

2.1.2 ความร่วมมือภูมิภาคอาเซียนด้านการศึกษาภายใต้กฎเกณฑ์ กติกาที่ตกลงกัน ในรูปแบบการค้าบริการแบบข้ามพรมแดน การบริโภคนบริการในต่างประเทศ การจัดตั้งธุรกิจเพื่อให้บริการ และการเคลื่อนย้ายบุคลากร การเปิดให้บุคลากรอาเซียนเข้ามาทำงาน

โดยนำข้อมูลที่ได้นำมาสังเคราะห์ และวิเคราะห์ร่วมกับเอกสารเชิงประจักษ์ต่างๆ เพื่อให้ได้ข้อสรุปผลการวิจัยที่เป็นรูปธรรม และมีเหตุผลสนับสนุนอย่างชัดเจน

2.2 สนทนากลุ่ม ในประเด็นที่สำคัญสำหรับการส่งเสริมการเปิดเสรีการค้าบริการ ร่วมกับข้าราชการ ประชาชน บุคลากรที่เกี่ยวข้องในสาระสำคัญดังกล่าว

2.3 การรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการเจาะจงกลุ่มเป้าหมายด้วยการสัมภาษณ์เชิงปฏิบัติการ วิธีการนี้จะรวบรวมข้อมูลจาก ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ข้าราชการ ประชาชน ภาคเอกชนและหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องเรื่องแนวทางในการพัฒนาบทบาทด้านศุลกากร การพัฒนาเสรีการค้าบริการ ในกรอบความร่วมมือประชาคมอาเซียน รวมทั้งแนวทางในการปฏิบัติหรือข้อเสนอโครงการเพื่อให้ได้ข้อคิดเห็น วิธีการจากภาคส่วนต่างๆเพื่อนำมาสังเคราะห์ และวิเคราะห์เป็นข้อสรุปที่เป็นรูปธรรม และมีเหตุผลสนับสนุนอย่างชัดเจน

3 เพื่อค้นหาคำว่าความรู้ที่เหมาะสมด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง อันทันสมัยต่อสถานการณ์ที่สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางการพัฒนาเสรีการค้าบริการ ชายแดนไทย-พม่า โดยให้ประชาชนมีการค้าขายระหว่างประเทศกันมากขึ้น มีการไปมาหาสู่กันได้อย่างสะดวก มีการแลกเปลี่ยน องค์ความรู้ ภาษาและวัฒนธรรมระหว่างประเทศในภูมิภาคและมีศักยภาพในการแข่งขันกับโลกภายนอก ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

3.1 การรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการเจาะจงกลุ่มเป้าหมายด้วยการสนทนากลุ่ม ในประเด็นที่สำคัญสำหรับแนวทางการพัฒนาการเปิดเสรีการค้าบริการ ชายแดนไทย-พม่า มีการเคลื่อนย้ายกำลังบุคลากรการเปิดให้บุคลากรอาเซียนเข้ามาทำงาน มีการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ภาษาและวัฒนธรรมระหว่างประเทศในภูมิภาคได้อย่างสะดวกและมีศักยภาพในการแข่งขันกับโลกภายนอก ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในสาระสำคัญดังกล่าว

13.3.2 วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อสรุป รวบรวมข้อมูลจากภาคส่วนต่างๆมาทำการประมวลผลเพื่อนำมาสังเคราะห์ และวิเคราะห์เป็นข้อสรุปที่เป็นรูปธรรมและมีเหตุผลสนับสนุนอย่างชัดเจน

สถานที่ทำการเก็บข้อมูล

บริเวณพื้นที่ชายแดนไทย-พม่าและใกล้เคียงด้านศุลกากรระนอง จังหวัดระนอง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้คือ ประชาชนวัยแรงงาน จังหวัดระนอง จำนวน 177,089 คน (สำนักงานจังหวัดระนอง : 2558)

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยทำการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane (จินดา ขลิบทอง. 2544 : 20; อ้างอิงจาก Yamane, Taro. **Statistics : An Introductory Analysis 3 rd. ed.** 1973 : 125) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ยอมรับความผิดพลาดได้ที่ 0.05 ดังนี้

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับให้เกิดขึ้น

แทนค่าในสูตร

$$n = \frac{177,089}{1+ 177,089 \times (0.05)^2}$$

$$n = 399$$

ดังนั้นจึงทำให้ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 399 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

โดยแบ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมเชิงปริมาณ

การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยได้สร้างขึ้นมาโดยศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถแบ่งแบบสอบถามเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาการปฏิบัติงาน/ทำงาน ซึ่งเป็นคำถามปลายปิด

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนในการพัฒนาการค้าชายแดน ใช้การวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert's Scale) มี 5 ระดับคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด (ยุทธพงษ์ กัยวรรณ. 2545 : 109) ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละข้อดังนี้

5 คะแนน หมายถึง มากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง มาก

3 คะแนน หมายถึง ปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง น้อย

1 คะแนน หมายถึง น้อยที่สุด

การแปลความหมายของข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์โดยให้คะแนนเฉลี่ยดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว. 2535 : 23-24)

4.51-5.00 หมายถึง มากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง มาก

2.51-3.50 หมายถึง ปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง น้อย

1.00-1.50 หมายถึง น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะอื่นๆแบบปลายเปิด สำหรับให้กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาศักยภาพชายแดน ไทย-พม่า

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ตรวจสอบข้อมูล ความถูกต้อง ความครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถามการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป เพื่อให้ทราบลักษณะของกลุ่มตัวอย่างด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) คือ แจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) และค่าร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของการพัฒนาการค้าชายแดน ไทย-พม่า ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) คือ ค่าเฉลี่ย ($\text{Mean} = \bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation = S.D.)
3. วิเคราะห์ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการพัฒนาการค้าชายแดนไทย-พม่า โดยใช้สถิติ Chi-Square และ One-Way ANOVA
4. วิเคราะห์ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามต่อแนวทางการพัฒนาการค้าชายแดน ไทย-พม่า ของประชาชน จากนั้นนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ ตามขั้นตอนดังนี้

1. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของศุลกากร ประชาชนชายแดน ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมาย
2. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากผู้บริหารศุลกากรจังหวัดระนอง ผู้นำชุมชน ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในพัฒนาการค้าชายแดนไทย-พม่า
3. การสนทนากลุ่มกับผู้นำชุมชนหมู่บ้านต่างๆ ในประเด็นที่เกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนเพิ่มขึ้นในการพัฒนาการค้าชายแดนในแต่ละระดับ ดังนี้ ระดับการรับทราบข้อมูลจากหน่วยงานภาครัฐ ระดับการปรึกษาหารือ ระดับการเข้ามาเกี่ยวข้อง ระดับการร่วมมือ และระดับการส่งเสริมกิจกรรมของประชาชน

อุปกรณ์ในการรวบรวมข้อมูล

กล้องถ่ายภาพ ถือได้ว่าเป็นเครื่องมือที่มีความจำเป็นและสำคัญ ในชุมชนที่มีกิจกรรมในประเพณีต่างๆ เวทีประชาคม กิจกรรมของหมู่บ้าน กล้องถ่ายภาพจะช่วยเพิ่มความถูกต้องการดำเนินงาน และความชัดเจนของข้อมูลได้มากขึ้น

เครื่องบันทึกเสียง ถือเป็นสิ่งสำคัญที่ใช้ในการเก็บข้อมูลให้ได้รายละเอียดการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มที่ชัดเจนกว่าการจัดบันทึก เพราะบางครั้งการจดบันทึกจะทำให้ข้อมูลประเด็นที่สำคัญอาจจะไม่สมบูรณ์ การบันทึกเสียงสามารถสามารถใช้ทบทวนรายละเอียดข้อมูลที่จะเขียนเป็นลายลักษณ์อักษรสู่การวิเคราะห์ได้สมบูรณ์และครบถ้วนในเชิงเนื้อหา

การตรวจสอบข้อมูล

ผู้ศึกษาได้มีการตรวจสอบข้อมูล โดยใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า ได้แก่ การตรวจสอบด้านข้อมูล โดยพิจารณาแหล่งเวลา แหล่งสถานที่และแหล่งบุคคลที่แตกต่างกัน คือ หากข้อมูลต่างเวลากันจะเหมือนกันหรือไม่ ถ้าข้อมูลต่างสถานที่กันจะเหมือนกันหรือไม่ และถ้าผู้ให้ข้อมูลต่างกัน ข้อมูลที่ได้ในประเด็นเดียวกันจะต่างกันหรือไม่

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ในการศึกษาเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล สามารถดำเนินการพร้อมขั้นตอนการเก็บข้อมูล มีวิธีการดังนี้ การศึกษาเอกสารวิชาการหรืองานวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง อันจะนำไปเป็นฐานข้อมูลในการวิเคราะห์เบื้องต้น หลังจากที่ได้เก็บข้อมูลโดยวิธีการสังเกต สัมภาษณ์แบบเจาะลึก สนทนากลุ่ม ด้วยการบันทึกเสียงการบันทึกภาพ การจดบันทึก นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์และความเชื่อมโยง โดยวิธีการเปรียบเทียบข้อมูลและจัดระบบตามกรอบประเด็นคำถามในการศึกษา เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่มีเหตุผลสนับสนุนอย่างชัดเจนนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล